

6. ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ШКОЛИ

М.С. Андрощук

І.О. Дейнега, к.е.н., доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

На ринку освітніх послуг управління їх якістю здійснюється централізовано Міністерством освіти і науки України, в першу чергу за допомогою проведення ліцензування та акредитації освітніх закладів [1]. Такий адміністративний підхід ускладнює здійснення якісних змін у межах конкретних закладів освіти, змушує кращі заклади рівнятися на «золоту середину», обмежує творчість та демократичні перетворення всередині таких закладів тощо, тобто штучно стримує розвиток вільної конкуренції на ринку освітніх послуг, «вирівнюючи і причісуючи» всі освітні заклади певного рівня акредитації «під одну гребінку». Саме це, на думку авторів, є однією із причин того, що вітчизняні освітні заклади, в першу чергу це стосується вищої школи, мало відомі у світі, переважно не конкурентоздатні на світовому ринку освітніх послуг.

Функції зовнішніх стандартів забезпечення якості вищої освіти в Україні до 2014 року формально виконували: система стандартів вищої освіти, Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, Вимоги до акредитації напряму (спеціальності) підготовки фахівців за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, окремі вимоги інших нормативно-правових актів. На думку Т.В. Фінікова, О.І. Шарова [2, с. 48], ці документи за структурою, спрямованістю та цільовою установкою не суголосні встановленим ESG рамці (ESG – Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти), що обумовлює відсутність в Україні цілісної, адекватної та відповідної європейським рекомендаціям системи забезпечення якості освіти.

Як вважають польські дослідники, інструментом, за допомогою якого можна підвищити якість освіти є внутрішня система контролю її якості. Вона повинна застосовуватися до всіх етапів і аспектів навчального процесу, що проводиться на різних факультетах університетів. Основними завданнями цієї системи є: 1) забезпечення високої якості навчального процесу; 2) систематична і комплексна оцінка результатів навчання; 3) поліпшення освітніх програм у відповідності зі стратегією університету та факультету, діючих правил, рекомендацій Польської комісії з акредитації, потреби внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін, в тому числі, зокрема, роботодавців; 4) поліпшення комунікації із зацікавленими сторонами, зокрема, потенційними кандидатами для проведення досліджень, студентами і роботодавцями; 5) збір та спільне використання інформації, необхідної для управління процесом освіти, включаючи поширення інформації про програми і результати навчання і діяльності, здійснюваної з метою підвищення якості освіти; 6) забезпечення належних умов для проведення занять, в тому числі інфраструктури, бібліотеки і лабораторії; 7) сприяння бажаній поведінці студентів і викладачів, які сприяють просуванню ідеї поліпшення якості освіти [3, с. 217].

Специфікою управління якістю освітніх послуг також є те, що в освітніх організаціях освітні послуги є комунікаціями, що виникають між викладачами (вчителями) та учнями (студентами). Адже сам процес навчання – це взаємодія, де кожний учасник впливає на результат. Наприклад, якщо учень (студент) не зацікавлений в отриманні знань, а відвідує заняття через причини: вимагають батьки, не має бажання працювати (краще байдикувати в аудиторії), «якщо не прийду – буду покараний» тощо, то процес комунікації не буде реалізований, якість освітньої послуги буде низька. Ідентичним буде результат освітньої комунікації, якщо вчитель (викладач) прийшов на заняття з наміром його «відбути», якщо він не може (не хоче, не вміє) зацікавити аудиторію, користується авторитарними методами впливу (вимагає тиші, беззаперечної покори тощо).

Підводячи підсумок, слід підкреслити, що питання якості освіти сьогодні набуває все більшого значення в основному за рахунок втрати унікальності цілей освіти і застосованих стандартів, часткової втрати елітності вищої освіти, труднощів, пов'язаних із управлінням вищими навчальними закладами в результаті стохастичних змін у навколишньому середовищі.

Джерелом формування думки стейкхолдерів може слугувати інформація, отримана в ході регулярних зустрічей із зацікавленими сторонами (наприклад, з представниками компаній та установ, які проводять студентам практику). Зовнішні зацікавлені сторони можуть сприяти розвитку змісту

навчального процесу, пропонуючи теми дипломних і приймаючи участь в роботі екзаменаційних комісій, на яких студенти представляють результати своїх дипломних робіт і здають випускний іспит.

Перелік посилань:

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження : моніторинг, дослідж. : аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, О. І. Шарова. – К. : Таксон, 2014. – 144 с.
3. Ciechomski W. Systemowe uwarunkowania podnoszenia jakości kształcenia menedżerów / W. Ciechomski // Marketing i Rynek. – 2014. – № 8. – P. 214-223.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В ЕКОНОМІЧНІЙ КІБЕРНЕТИЦІ

П.В. Барно, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: С.А. Жваненко

Бердянський державний педагогічний університет

Наявність у системах структури та окремих елементів створює необхідність виявлення певних категорій, які належать цим системам і потребують наукового пояснення. Економічним системам необхідне вивчення їх загального стану та напрямків розвитку за допомогою моделювання, яке потребує системного підходу.

Вивченню та дослідженню системного підходу в економічній кібернетиці присвячували свої праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені: О.Д. Шарапов, В.Д. Дербенцев, Д.С. Семьонов, Раселл Л. Аков, П. Чекленд, Д. Седон та інші. Проте дослідження системного підходу в економічній кібернетиці залишається актуальним, бо складність та різноманітність систем постійно зростає.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань системного підходу в економічній кібернетиці та використання методів аналізу та опису.

Системний підхід – це методологія розгляду різного роду комплексів як системи, що дозволяє глибше і краще осмислити їх сутність (структуру, принципи організації та інші особливості) для пошуку оптимальних шляхів і методів впливу на динамічний розвиток таких комплексів і побудова можливостей управління ними [1].

Системний підхід в економіці обумовлює використання математичних методів при моделюванні її перспектив. Однак його значення більш широке. Тому можна визначити системний підхід як всеосяжний комплексний підхід при вивченні будь-яких систем. Він передбачає всебічний облік специфічних характеристик відповідного об'єкту дослідження, який визначає його структуру, а отже, і організацію управління їм.

З цього можна зазначити, що системний підхід включає в себе:

- встановлення характеру взаємозв'язку елементів системи (підсистем) і каналів, по яких здійснюються зв'язки в межах системи;
- створення умов для узгодженого розвитку окремих елементів системи та досягнення тих загальних цілей, для реалізації яких вона призначена;
- створення механізму, що забезпечує це узгодження за рахунок функціонування окремих елементів системи;
- організаційну побудову органів управління, розробку методів і прийомів управління системою на основі їх моделювання.

Системний підхід до управління розвитком економічних систем набув найбільшого поширення в США і зараз використовується практично у всіх країнах світу. Він передбачає розгляд будь-якої організації як складної системи, що складається з різних підсистем (фірм, виробничих відділень, альянсів), функції яких залежать від поставлених перед кожною з підсистем цілей і завдань. Цим обумовлена класифікація підсистем, складових, організаційна структура системи [2].

Отже системний підхід – це наявність єдиної методологічної основи, яка визначає наявність особливого єдності системи із середовищем, що впливає на їх взаємодію між собою. У цьому випадку моделювання стану системи має дати інформаційну базу для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності її функціонування в зовнішньому середовищі, як у цілому, так і по окремих елементах, що входять в неї. Експерименти з моделлю в цьому випадку повинні бути спрямовані на пошук можливостей вдосконалення управлінських рішень.